

fitoterapi

Dr. Dilek Kural
Aydın Sağlık Müdürlüğü

Ginko preparatları ve ilaç etkileşimleri

Ginko biloba; yeryüzünde yaşayan en eski ağaç türlerinden biri olup, Çin'de yetişmektedir. Yapraklarının iki loblu olmasından dolayı biloba adını almıştır. Son yıllarda bitkisel ilaç araştırmalarının ilerlemesi ve piyasaya ilaç formlarının çıkarılması ile, Avrupa ve Amerika'da en çok satılan on bitkisel ilaç arasında yer almaktadır. Bilimsel çalışma olarak; AB özellikle Almanya ve Fransa'nın çalışmalarına destek vermektedir. Fitofarmakon; terapötik (hastalığı tedavi edici doz) amaçlı kullanılan, bitkisel kökenli ilaçların genel adıdır. Bu grup ilaçların reçetesiz eczanelerde satılması AB ülkelerinde yasaktır. Amerika'da ise gerçek fitofarmakonların dışında nutrasötik (beslenmeyi destekleyici) olarak market raflarında herkesin ulaşabileceği yerlerde kolayca satılmaktadır. Nutrasötik; terapötik dozdan çok daha düşük dozlarda, farklı bitki, mineral, vitaminlerle kombine beslenmeyi destekleyici maddeler olarak tanımlanabilir. Ginko preparatları diye size burada rasyonel fitofarmakonlardan söz edeceğim.

İçerik :

Kurutulmuş yapraklardan ekstraksiyon yöntemi ile elde edilirler. Standardize etken madde; % 22-27 ginko flavanol glikozidleri (quercetin, kaempferol, isorhamnetin), % 5-7 terpen laktonları (ginkgolide, bilobalide), 5 ppm i geçmeyen ginkolik asit içermelidir¹. Batıda

özellikle Almanya ve Fransa'nın, son yıllarda fitoterapinin gelişimine katkısı çok büyüktür. Farmakope formlarına (ESCOP, German Comission E)uygun olarak elde edilen standart extrelerin bir numara sistemi mevcuttur. Egb 761 ginko bilobanın kodudur. Tüm ilaç firmaları bu kodla etken maddeyi genelde ham olarak alırlar . Kendi belirlediği isimlerle piyasaya verirler.Yurdumuzda pek çok ilaç firmasının Egb 761 preparatları mevcuttur. Önceleri her hekimin reçete ettiği ilacı şimdi konunun uzmanları reçete etmektedirler.

Endikasyonları :

German Comission E (Alman E komisyonu; AB birliğinin kabulü ile komisyon aynı çalışmalarını sürdürmektedir.); fitofarmakonların denetim ve standardizasyon ilkelerini monograflara dayandıran, dünyada saygınlığı bulunan, bitkisel araştırma ve denetleme kurumlarından biridir. Cerebral yetmezliklerde; baş ağrısı, depresyon, unutkanlık, halsizlik, kulak çınlaması, hafıza kaybı, demans, Alzheimer tipi demans, baş dönmesi, periferel vasküler hastalık, tıkaçıcı arter hastalıkları, Tip II cladicatio intermittens, seksuel disfonksiyon, yorgunluk sendromu ana kullanım alanlarıdır. Son yapılan çalışmalarda² özellikle Amerika'da; Bir milyon kişinin deri kanserine yakalandığı, her yıl on bin kişinin (40-60 yaş) bu hastalıktan

İlaç etkileşimleri :

Ginko preparatlarının özellikle de geriyatrik (yaşlılığa bağlı) cerebral yetmezlik tedavilerinde, uzun süreli kullanımlarda (6 ayı aşan), antiagregan etkinin artacağı bilinmelidir. Hele hastanın kardiyovasküler problemleri mevcutsa, asetil salisilik asit kombinasyonu ile bu etki artar. Yaşlılıkta ki bazal metabolizmanın düşük olması, ilacın vucuttan atılımını geciktirir. Dokularda biriken ilaç metabolitleri diğer kullanılan ilaçlarla etkileşime geçer. Asetil salisilik asit ile etkileşimde kanın pıhtılaşma süreci daha da gecikir, kanamalara zemin hazırlar. Beyin fonksiyonu kayıplarında yüksek dozda kullanılan ginko preparatları; huysuzluk, hırçınlık, sinirlilik yapabilir. Antikonvulzan ilaçların⁴ (phenytoin, valproate, dilantin) etkisini potansiyelize ederek, etkinliğini artırarak ölümlere bile yol açtığı bilinmektedir. Şahsın yapılan otopsisinde; karaciğer doku örneklerinde ginkonun sitokrom p 450 üzerinden etki ettiği, antikonvulzan ilaçlarla benzer etki mekanizmalarıyla etkileştiği, ölüm sebebinin bu etkileşim ürünü olduğu tespit edilmiştir.

Reçete ile satılması zorunlu ilaç grubunda olması gereken ginko preparatları; ülkemizde rahatlıkla OTC ilaçlar gibi verilebilmektedir. Altı ayı geçen ginko preparatı ve birden fazla ilaç kullanan hastaları eczacı olarak uyarabilir, doktoruna başvurmasını önerebilirsiniz.

Detaylı bilgi için ulaşılabilir siteler;

www.herbalgram.org
www.ncbi.nlm.nih.gov
www.herbmed.org

öldüğü tespit edilmiştir. Antioksidan özelliklerinden dolayı ginko preparatlarından faydalanılmıştır. Başka bir çalışmada³; cisplatin gibi güçlü kemoterapötik ajanların ototoksikite özelliklerinin azaltılmasında kullanılmıştır.

Yan etkileri :

Fitofarmakonlar da sentetik üretilen ilaçlar gibi yan etkilere sahiptir. Halk arasında; bitkisel, hayvansal, mineral kökenli gibi doğal ürünlerin yan etkilerinin olmadığı, her derde deva olduğunun söylenmesinin bilimselliği yoktur. Huzursuzluk, kaşıntı, sinirlilik ve diğer prospektüs bilgileri yan etkiler olarak sıralanırlar. Farklı amaçlarla kullanımının olması (gençlerde sınavlardan önce beyin fonksiyonlarının hızlandırılması) da bazı sorunlara yol açabilmektedir. Çalışmaların çoğu yaşlılar üzerinde yapılmıştır. Gençler üzerinde çok az çalışma vardır. Gençlerin ginko preparatlarını kullandıktan sonra aşırı gerginlik ve sinirlilik, cinsel isteklerde artış halleri görülmüş, beyin fonksiyonlarında çok farklılığa rastlanmamıştır (beyin fonksiyonlarının ölçümünün göreceli olduğu unutulmamalı). İlacın alımı, sınav stresi altındaki kişileri daha da olumsuz etkilemektedir. Şahıs kullanmak istiyor ise, çay formları tercih edilmeli, günde üç fincanı geçmemelidir.

kaynaklar

- ¹ The clinical guide to herbs, Mark Blumenthal, Texas, p185-200, 2003
- ² Eli et al, an adjunctive prevent..PMID 16483725
- ³ Xu et al, combination ,PMID; 15553827
- ⁴ Journal of toxicol, 2005, oct; 29/7: 755-758

